

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Cdo/72/2020
Identifikačné číslo spisu: 8118201079
Dátum vydania rozhodnutia: 27.04.2022
Meno a priezvisko: JUDr. Martin Vladík
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:8118201079.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu: Z. Š., bývajúcí M. G. č. XXXX/X, O.Š., zastúpený Mgr. Ernest Vokál, advokát v Prešove, Hlavná 61, proti žalovanému: Slovenská republika - Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Pribinova 2, Bratislava, o náhradu nemajetkovej ujmy, vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 9 C 3/2018, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 3. decembra 2019 sp. zn. 9 Co 65/2019, takto

rozhodol:

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Prešove z 3. decembra 2019 sp. zn. 9 Co 65/2019 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvostupňový súd“) rozsudkom z 11. marca 2019, č. k. 9 C 3/2018-148 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu vo výške 10.000 €, a to do 3 dní odo dňa právoplatnosti rozsudku. Žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu trov konania v rozsahu 100 %, a to do 3 dní odo dňa právoplatnosti uznesenia súdu prvej inštancie o výške týchto trov. Uviedol, že porušenie povinnosti žalovaného bolo „conditio sine qua non“ (nutnou podmienkou) vzniku následku. Bez odmyslenia si porušenia povinnosti žalovaného (týkajúcej sa ochrany záznamu pred nezákonným zmocnením sa ho) totiž pri netvrdení zhotovenia záznamu aj inou osobou ako policajtom, by k jeho zverejneniu a s tým spojenej ujmy žalobcu dôjsť nemohlo. Uviedol, že nepochybne došlo k zníženiu cti a ľudskej dôstojnosti žalobcu, žiadanú sumu náhrady nemajetkovej ujmy považoval za primeranú, preto žalobe vyhovel.

2. Na odvolanie žalovaného Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 3. decembra 2019 sp. zn. 9 Co 65/2019 rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalobu zamietol. Žalovanému priznal voči žalobcovi nárok na náhradu trov prvoinstančného ako aj odvolacieho konania v plnom rozsahu s tým, že o výške náhrady bude rozhodnuté súdom prvej inštancie samostatným uznesením. Odvolací súd uvádzal, že ak by aj prijal názor súdu prvej inštancie o existencii nesprávneho úradného postupu štátu nedostatočným zabezpečením uskladnenia záznamu (čo však súd prvej inštancie realizoval bez bližšieho rozvinutia svojich úvah v tomto smere), a ak by aj prijal záver o vzniknutej nemajetkovej ujme žalobcu, nebolo možné stotožniť sa so záverom o existencii príčinnej súvislosti medzi uvažovaným

nesprávnym úradným postupom a spôsobenou nemajetkovou ujmu. Je potrebné zdôrazniť, že pre vznik zodpovednosti štátu za náhradu škody spôsobenú nesprávnym úradným postupom musí ísť o príčinu priamu, bezprostrednú a nesprostredkovanú. Bezprostrednou príčinou vzniku škody na strane žalobcu však nebol únik videozáznamu z priestorov Okresného dopravného inšpektorátu Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Prešove (po tomto úniku totiž nebol sled udalostí taký, že predmetný záznam neznáma osoba zverejní na internete; predmetný záznam si daná osoba mohla uchovať, mohla ho prehrať neverejne istým osobám bez toho, aby bol tento záznam zverejnený). Bezprostrednou príčinou vzniku nemajetkovej ujmy na strane žalobcu mohlo byť jedine uverejnenie tohto záznamu na internetových stránkach a jeho následné rozšírenie (práve táto osoba, ktorá záznam zverejnila, mohla byť žalovaná). Akceptoval argumentáciu žalovaného, že nebol to on kto predmetný záznam zverejnil, nezverejnil ho na žiadnej svojej oficiálnej stránke, nezverejnil ho prostredníctvom sociálnych sietí, ani na žiadnej inej internetovej stránke či prostredníctvom iného média. Pre tento dôvod nemôže byť zaviazaný na náhradu nemajetkovej ujmy žalobcovi. Odvolací súd si zároveň uvedomil, že osobu, ktorá záznam zverejnila je možné len ťažko identifikovať, avšak tento záver nemôže slúžiť na to, aby bol za škodu spôsobenú žalobcovi zodpovedný subjekt, ktorý túto škodu bezprostredne nespôsobil; dôkazné bremeno v tomto smere zaťažovalo žalobcu, bolo na ňom, aby v žalobe správne označil pasívne legitimovaný subjekt. Nie je totiž úlohou súdov, aby žalovaného tzv. „našli“. Treba tiež zdôrazniť, že štát nezodpovedá automaticky za každú ujmu, ktorá nastala v majetkovej sfére určitej fyzickej alebo právnickej osoby. Pre ustálenie vzniku nároku na náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci musia byť splnené všetky zákonné predpoklady, a to vznik nemajetkovej ujmy alebo škody, nesprávny úradný postup a príčinná súvislosť medzi nimi, čo však v prejednávanej veci splnené nebolo (ak chýba čo i len jeden predpoklad, žalobe nemožno vyhovieť). Odvolací súd sa z uvedeného dôvodu ďalšou argumentáciou žalobcu ohľadne nesprávneho úradného postupu štátu, či vzniknutej nemajetkovej ujmy ani nezaoberal, taktiež nebolo potrebné hodnotiť úvahu žalovaného v tom smere, či tvrdené zosmiešnenie nie je dôsledkom verbálneho prejavu žalobcu. Odvolací súd vychádzajúc z dôvodov, ktoré uviedol, majúc za to, že súd prvej inštalácie vec nesprávne právne posúdil, rozsudok súdu prvej inštalácie podľa ustanovenia § 388 CSP zmenil tak, že žalobu ako nedôvodnú zamietol.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie, prípustnosť ktorého odôvodnil § 420 písm. f) CSP aj ustanovením § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Nesúhlasil s názorom odvolacieho súdu, podľa ktorého bezprostrednou príčinou vzniku nemajetkovej ujmy na strane žalobcu mohlo byť jedine uverejnenie tohto záznamu na internetových stránkach a jeho následné rozšírenie považoval za nesprávne, výrazne v rozpore s ustálenou judikatúrou a v neposlednom rade za alibistické. Konanie žalovaného umožňujúce neoprávneným osobám uverejniť záznam na internete je bezpochyby nutné považovať za nesprávny úradný postup, preto nie je možné súhlasiť s opačným právnym názorom odvolacieho súdu, ktorý túto skutočnosť opomenul a upriamil pozornosť iba na samotné zverejnenie záznamu. Bez konania žalovaného by nedošlo ku škode. Z tohto dôvodu je nepochybné, že príčinná súvislosť medzi konaním žalovaného a vzniknutou škodou je príčina priama, bezprostredná a nesprostredkovaná, tak ako je to uvedené v odôvodnení súdu prvej inštalácie. Odvolací súd svojim nedostatočným odôvodnením podstatných skutočností spôsobil, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP. V rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 171/2005 tento uviedol, že vada konania uvedená v ustanovení § 237 písm. f) CSP je vo svojej podstate porušením základného práva účastníka súdneho konania na spravodlivý proces. Mal za to, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR pod sp. zn. 8 Cdo 80/2018. Takisto poukázal aj na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 207/2018. Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 313/2009 z 24.2.2011 taktiež uvádza, že „zároveň treba uviesť, že otázka príčinnej súvislosti medzi nezákonným rozhodnutím a konkrétnou škodou je síce v prvom rade otázkou skutkovou, pričom súd zisťuje jej existenciu, no záver, či v konkrétnom prípade, je či nie je daná príčinná súvislosť, je súčasne otázkou právnou, pretože súd tak robí záver o existencii jedného z predpokladov zodpovednosti štátu za škodu, pričom tento právny záver je samozrejme závislý od skutkového zistenia. Ak by príčinou vzniku škody bola iná skutočnosť, zodpovednosť za škodu nenastane. Prítom nemusí ísť o príčinu jedinú, ale stačí ak ide o jednu z príčin, ktorá sa podieľa na nepriaznivom následku, o ktorého odškodnenie ide, a to o príčinu podstatnú. S

poukazom na vyššie uvedené rozhodnutia je nepochybné, že sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Právna otázka, podstatná pre rozhodnutie odvolacieho súdu je vznik príčinnej súvislosti medzi konaním žalovaného a vzniknutou škodou. Odvolací súd sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe tým, že neaplikoval vyššie uvedené právne názory a dospel preto k nesprávnemu právnemu názoru. Mal za to, že právna otázka mala byť riešená tak ako je to uvedené v odôvodnení súdu prvého stupňa. Súd prvého stupňa s prihliadnutím na ustálenú rozhodovaciu prax dospel k právnemu záveru, že „zodpovednosť štátu ako zodpovednosť objektívna je zodpovednosťou za výsledok, ktorý v prejednávanej veci nepochybne nastal. Konanie alebo opomenutie (ďalej len konanie) je príčinou škody poškodeného, ak by pri neexistencii takéhoto konania škoda nevznikla. Porušenie povinnosti žalovaného bolo „conditio sine qua non“ (nutnou podmienkou) vzniku následku.“ V závere poukázal na skutočnosť, že samotné napadnuté rozhodnutie súdu druhej inštancie bolo prijaté v pomere 2 : 1, a teda aj v samotnom senáte nebol jednotný právny názor v uvedenej veci. Na základe vyššie uvedených skutočností navrhol, aby dovolací súd v zmysle § 450 CSP zrušil napadnuté rozhodnutie a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie prejednanie a rozhodnutie.

4. Žalovaný vo svojom vyjadrení k dovolaniu žalobcu navrhol, aby dovolací súd dovolanie žalobcu odmietol, alternatívne, ak dovolací súd pristúpi k vecnému preskúmaniu dovolania, navrhol, aby dovolanie žalobcu z dôvodu nedôvodnosti zamietol.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu zastúpená v súlade s ustanovením § 429 ods. 1, 2 CSP, skúmal bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je dôvodné.

6. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

7. Právo na spravodlivý súdny proces je jedným zo základných ľudských práv a do obsahu tohto práva patrí viacero samostatných subjektívnych práv a princípov. Podstatou tohto práva je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nezávislom a nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú zásah súdu do práva na spravodlivý proces a nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia. Povinnosťou súdu v kontradiktórnom spore je zabezpečiť formálne podmienky plnohodnotného výkonu základného práva na súdnu ochranu v súlade s predpismi upravujúcimi konanie pred súdom.

8. Najvyšší súd z obsahu spisu zistil, že odvolací súd bez zopakovania dokazovania, ktoré iba prehodnotil, zmenil napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie a tak odlišne posúdil skutkový stav prejednávanej veci. Odvolací súd mal preto dokazovanie v potrebnom rozsahu zopakovať. Tým neboli rešpektované procesné práva žalobcu zaručených právom na spravodlivý proces (čl. 6 Dohovoru). Navyše nedostatočné odôvodnenie procesných skutočností sporu spôsobilo, že došlo tak ako bolo uvedené k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP).

9. Dovolací súd dospel aj k záveru, že dovolateľ dôvodne namietal aj nepreskúmateľnosť rozsudku odvolacieho súdu s nedostatočným uvedením dôvodov.

10. S poukazom na vyššie uvedené najvyšší súd preto uzavrel, že dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP je procesne prípustné a dôvodné. Napadnutý rozsudok odvolacieho súdu preto zrušil v celom rozsahu (§ 449 ods. 1, 2 CSP) a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

11. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej

inštalácie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštalácie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 454 ods. 3 CSP).

12. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.